

Työhönkuntoutumisen
palveluverkosto

Ammatillisen kuntoutuksen kehityskaaret

Vatespäivät 4.-5.4.2017

Juha Mikkola

Toimitusjohtaja, Vakuutuskuntoutus VKK ry

Työhönkuntoutumisen palveluverkoston puheenjohtaja

o

Työhönkuntoutumisen
palveluverkosto

Mikä on työhönkuntoutumisen palveluverkosto?

Työhönkuntoutumisen palveluverkosto (www.palveluverkosto.fi) on työeläkevakuuttajien ja niille ammatillisen kuntoutuksen palveluita tuottavien organisaatioiden yhteistyöverkosto. Verkoston toimijat ovat liittyneet jäseneksi solmimalla jäsenyyssopimuksen.

Palveluverkoston toiminta-ajatuksena on:

- *tehdä hyvää asiakastyötä*
- *kehittää ammatillisen kuntoutuksen palveluja*
- *tiedottaa hyvistä ammatillisen kuntoutuksen palvelukäytännöistä*
- *kehittää verkoston jäsenten ammatillista osaamista.*

Työhönkuntoutumisen Palveluverkostoon kuului vuoden 2016 lopussa 20 (17) tilaajaa ja 89 (81) palveluntuottajaa, KuntoutuNET-verkkopalvelun kautta tehtiin 3.282 toimeksiantoa. Vuoden 2017 teemana kuntoutuksen tuloksellisuus.

Vrt vuonna 2005 10 tilaajaa ja 38 palveluntuottajaa, 647 KuntoutuNET-toimeksiantoa.

Mikä on Vakuutus kuntoutus VKK ry?

- 1964 perustettu non profit-yhdistys, jonka tehtävä on tutkia, kehittää ja toteuttaa kuntoutusta ja kuntoutusalan yhteistyötä
- erikoistunut liikenne-, tapaturma- ja työeläkevakuuttajien kustantaman kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen
- toimii myös Työhönkuntoutumisen palveluverkoston koordinaattorina (erillään palvelutuotannosta)

Kuntoutus ja kuntoutusjärjestelmä

- *"Tämä on ollut pitkä ja kivinen tie. Pelkästään sairastuminen oli iso juttu mutta varsinainen kamppailu alkoi vasta sen jälkeen. Ihmistä pompotellaan paikasta toiseen. Missään ei saa kerralla asiaa eteenpäin. Itse pitää selvittää valtavan paljon"*
- *"Suunnittelija osasi selvittää ja kertoa asiat selkeästi ja miten asiat etenevät. Joskus, kun meinasin usko loppua, hän osasi myös lohduttaa ja kertoa, miten tästä taas edetään eteenpäin, koska eivät nämä asiat ole koskaan helppoja"*
- Suomen kuntoutusjärjestelmä on lähes koko olemassaolonsa ajan ollut valitusta monitoimijuuden ongelmista, pallottelusta, vastuiden epäselvyydestä, ja koordinaattoreiden tarpeesta.
- Kuntoutus on ihmisen kohtaamista, yhteisen tavoitteen löytämistä ja opastamista. Hankaluutena se, etteivät eri toimijat aina osaa tai voi pelata yhteen.

Työhönkuntoutumisen
palveluverkosto

Kuntoutuskomitean tavoitteet

- Uudistuksen tavoitteena on yhdenvertainen, kustannustehokas ja ohjattava järjestelmä, joka tukee ja vahvistaa kuntoutujaa elämän kaikissa tilanteissa. Tavoitteena on, että kuntoutuksesta vastaavien toimijoiden vastuunjako on selvä ja asiakaslähtöinen kuntoutus toimii saumattomasti.
- Komitean toimikausi 30.9.2017 saakka
- Komitean tehtävänä arvioida muutostarpeet ja tehdä ehdotukset säädösmuutoksiksi
- Tuloksena selkeä toimijoiden vastuunjako ja asiakkaan kannalta saumaton kokonaisuus

Työhönkuntoutumisen
palveluverkosto

Ammatillisen kuntoutuksen ydinasiat

- Varhainen kuntoutustarpeen tunnistaminen
- Työ- ja toimintakyvyn edistäminen
- Kuntoutuja= toimija, ei passiivinen palvelun kohde
- Kuntoutuksen tulisi olla monialaisen toimijaverkoston yhteistyötä, jonka tavoitteena on yksilön ja yhteiskunnan kokonaisuus
- Työnantajayhteistyö
- Tilaaja-tuottajayhteistyön toimivuus
- Tuloksellisuuden mittaaminen (kuinka moni työllistyy, työllistymisratkaisun kestävyys, palvelun läpimenoaika)
- Tulosten pitkäaikaisseuranta
- Rahoitus ja kannustimet

Kuntoutuksen vuosikymmenet

- 1940-50 -luku: invalidihuoltolaki ja sotainvalidit, lääkinällinen kuntoutus, kuntoutuslaitokset
- 1960-luku: kuntoutus osaksi hyvinvointivaltion sosiaali- ja terveystalveluja, työeläkejärjestelmä, tapaturma- ja liikennevakuutuksen kuntoutuslait
- 1970-luku: kansanterveyslaki, terveyskeskukset, työterveyshuoltolaki, idea kuntoutusohjaajasta, varhaiskuntoutus, sairauskäsityksen laajentuminen
- 1980-luku: VALTAVA-uudistus, sosiaali- ja terveystalvelut kuntien järjestämisvastuulle, mahdollisuus yksityiselle palvelutuotannolle, vammaistalvelulaki, palveluohjaaja
- 1990-luku: vuoden 1991 kuntoutusuudistus, laki kuntoutuksen yhteistyöstä, kuntoutettavasta kuntoutuja, kuntoutusluotsi
- 2000-luku: työeläkekuntoutuksen lakisääteisyys, volyymin kasvu, laituskuntoutukselta avopalveluihin, tilaaja- tuottajayhteistyö, Työhölkuntoutumisen palveluverkosto, Täky-lait, vajaakuntoisuudesta jäljellä olevan työ- ja toimintakyvyn antamiin mahdollisuuksiin, case manager
- 2010-luku: työurien pidentäminen, työterveyshuollon rooli, asiakaskeksinen ja tarvelähtöinen ohjaus, kuntoutustarpeen varhainen tunnistaminen, kuntoutuksen toimintaverkoston muutos, monitoimijaverkosto, työkykykoordinaattori

Parannuskeinoja nykytilaan?

- tiedon parempi saanti (esim. Osku – Tie työelämään-verkkopalvelu, <https://tietyoelamaan.fi/>), tietojärjestelmien yhtenäistäminen
- terveydenhuollon ja muun toimijaverkoston yhteyksien kehittäminen
- työterveyshuollon koordinaattoriroolin vahvistaminen
- työkykykoordinaattorit ohjaamaan ja valvomaan tuloksiin pääsyä
- työttömien työkykyongelmien varhainen tunnistaminen
- ”ei kannata korjata ehjää” – ei puututa toimiviin osiin
- voidaanko kuntoutuksen sisältöä yhdenmukaistaa eri toimintajärjestelmissä – tuskin paljon niiden toimintalogiikan erilaisuuden vuoksi?
-

Kuntoutusmarkkinoiden muutos

- Aiemmin potilas- yms. järjestöjen toteuttama laituskuntoutus pääosassa – nyt kaupallisten yksityisten tuottajien avopalvelua
- VKK:n koordinoiman Työhönkuntoutumisen palveluverkoston jäsenmäärä kasvanut jatkuvasti
- Miten turvataan pienten tuottajien toimintaedellytykset sote-toimintaympäristössä?
- Monialaryitykset entistä suurempia toimijoita myös kuntoutuksessa (työterveyshuoltoyritykset, henkilöstövuokrausyritykset, koulutusyritykset)
- Pitäisi varmistaa markkinoiden monimuotoisuus soteaikanakin
- Kuntoutuksen digitalisointi , tietoturva ja -suojavaatimukset

Yhteenveto

- Kuntoutuksen merkityssisältö on sidoksissa aikaansa
- Asiakkaan tarpeet ja kuntoutustyön perustoimintalogiikka pysyvät
- Työn muutos vaatii uusia palveluita ja toimintatapoja
- Kuntoutusmarkkinat muuttuvat
- Monitoimijajärjestelmä näyttää säilyvän